

Ideiglenes változat

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2018. február 28. (*)

„Előzetes döntéshozatal – Állami támogatások – 1998/2006/EK rendelet – EUMSZ 35. cikk – Adókedvezmény formájában nyújtott de minimis támogatás – Az exportra szánt áruk gyártásába való befektetést az adókedvezmény igénybevételeből kizáró nemzeti szabályozás”

A C-518/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság, Bulgária) a Bírósághoz 2016. október 4-én érkezett, 2016. szeptember 26-i határozatával terjesztett elő

a „ZPT” AD

és

a Narodno sabranie na Republika Bulgaria,

a Varhoven Administrativen Sad,

a Natsionalna agentsia za prihodite

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot (előadó), A. Arabadjiev és E. Regan bírák,

előtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: M. Aleksejev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. október 18-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a „ZPT” AD képviselőjében M. Ekimdzhiev és K. Boncheva advokati,
- a Narodno sabranie na Republika Bulgaria képviselőjében T. Tsacheva, meghatalmazotti minőségben,
- a Varhoven administrativen sad képviselőjében G. Kolev és M. Semov, meghatalmazotti minőségben,
- a Natsionalna agentsia za prihodite képviselőjében B. Atanasov és I. Kirova, meghatalmazotti minőségben,

- a bolgár kormány képviselőjében E. Petranova és L. Zaharieva, meghatalmazotti minőségben,
 - a görög kormány képviselőjében S. Charitaki és S. Papaioannou, meghatalmazotti minőségben,
 - az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: C. Colelli avvocato dello Stato,
 - az Európai Bizottság képviselőjében L. Armati, P. Mihaylova és E. Manhaeve, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2017. november 29-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az [EUMSZ 107. cikknek és az EUMSZ 108. cikknek] a *de minimis* támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2006. december 15-i 1998/2006/EK bizottsági rendelet (HL 2006. L 379., 5. o.; helyesbítés: HL 2012. L 252., 58. o.) 1. cikke (1) bekezdésének az EUMSZ 35. cikkre tekintettel vizsgálendő érvényességére, illetve e rendelkezés értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a „ZPT” AD és a Narodno sabranie na Republika Bulgaria (a Bolgár Köztársaság Nemzetgyűlése), a Varhoven administrativen sad (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Bulgária), valamint a Natsionalna agentsia za prihodite (nemzeti adóhatóság, Bulgária) között az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése rendelkezéseinek megsértése miatti kártérítés iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 Az [EUMSZ 107. cikknek és az EUMSZ 108. cikknek] a horizontális állami támogatások bizonyos fajtáira történő alkalmazásáról szóló, 1998. május 7-i 994/98/EK rendelet (HL 1998. L 142., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 312. o.) többek között felhatalmazta a Bizottságot, hogy rendeletben állapítsa meg azt a küszöbértéket, amely alatt az ún. *de minimis* támogatási intézkedéseket úgy kell tekinteni, hogy azok nem felelnek meg az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében foglalt kritériumoknak, és ezért nem tartoznak az EUMSZ 108. cikkben előírt bejelentési eljárás alá.

4 Az alapügy tényállása idején a *de minimis* támogatások odaítélésére vonatkozó rendelkezéseket az 1998/2006 rendelet tartalmazta, amelynek 1. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szólt:

„E rendeletet valamennyi ágazat vállalkozásai részére odaítélt támogatásra alkalmazni kell, a következők kivételével:

[...]

d) harmadik országokba vagy tagállamokba irányuló exporttal kapcsolatos tevékenységek támogatása, nevezetesen az exportált mennyiségekhez közvetlenül kapcsolódó támogatás;

értékesítési hálózat kialakításával és m?ködtetésével vagy exporttevékenységgel összefüggésben felmerül? egyéb folyó kiadásokkal kapcsolatos támogatás;

[...]"

5 E rendelet 2. cikke a következ?képpen rendelkezett:

„(1) Amennyiben a támogatással kapcsolatos rendelkezések megfelelnek ezen cikk (2)–(5) bekezdésében megállapított feltételeknek, úgy azokat úgy kell tekinteni, hogy nem teljesítik [az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése] valamennyi szempontját, és ezért nem tartoznak [az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében] foglalt bejelentési kötelezettség alá.

(2) Bármely három pénzügyi év id?szakában bármely vállalkozás részére odaítélt csekély összeg? (*de minimis*) támogatás összege nem haladhatja meg a 200 000 EUR-t. [...] E fels? határok a csekély összeg? (*de minimis*) támogatás formájától és a kit?zött céltól függetlenül alkalmazandók.

[...]"

A bolgár jog

6 A Zakon za korporativnoto podohodno oblaganénak (a társasági adóról szóló törvény) az alapügy tényállására irányadó változata 182. cikkének (2) bekezdése a következ?képpen rendelkezik:

„Nem nyújtható *de minimis* támogatás formájában adókedvezmény:

[...]

7) olyan vagyontárgyak beszerzéséhez, amelyeket harmadik országokba vagy tagállamokba irányuló exporttal kapcsolatos tevékenységekhez használnak.

[...]"

7 A társasági adóról szóló törvény 184. cikke a következ?ket írja el?:

„Az adóalanyoknak nem kell megfizetniük a végzett gyártási tevékenységb?l – ideértve a bérgyártást is – származó adóköteles nyereséget terhel? társasági adó teljes összegét, amennyiben valamennyi alábbi feltétel teljesül:

1) az adóalany kizárólag olyan településeken végez gyártási tevékenységet, ahol az adott évet megelőz? év munkanélküliségi mutatója legalább 35%-kal magasabb volt a Bulgáriában ugyanazon id?szakban mért átlagos munkanélküliségi mutatónál;

2) [...] teljesülnek:

a) *de minimis* támogatás esetén a 188. cikk feltételei.

[...]"

8 Az említett törvény 188. cikke el?írja:

„(1) Egy adókedvezmény a *de minimis* támogatások közé tartozik, ha az adóalany által az elmúlt három évben – a szóban forgó évet beleértve – kapott *de minimis* támogatás a formájától és a kit?zött céltól függetlenül legfeljebb 200 000 euró[val egyenérték? bolgár levának (BGN)] felel

meg [...].

(2) A 184. cikk szerinti adókedvezménynek megfelel? eszközöket a számvitelre vonatkozó jogi szabályozásnak megfelelően a visszatérítésre kerül? adóval érintett év kezdetét?l számított négy éven belül tárgyi eszközökbe vagy immateriális javakba kell fektetni.

[...]"

Az alapeljárás és az el?zetes döntéshozatalra el?terjesztett kérdések

9 A ZPT, a bolgár jog szerint bejegyzett társaság, a gyártóüzemekben három, önálló és technológiai szempontból elkülönült gyártási tevékenységet végez, azaz cs?vezetékek, profilok gyártása, hidegen alakított, hajlított nyitott szelvények és utcai acél véd?berendezések gyártása, alkatrészek t?zihorganyzása, alkatrészek elektrolitos bevonása vagy hideg galvanizálása.

10 A ZPT a 2008. évi adóbevallásában jelezte, hogy a társasági adóról szóló törvény 184. cikke alapján 140 677,51 BGN (hozzávet?leg 70 000 euró) összeg? társasági adó megfizetése alól mentesülne.

11 Egy 2010. március 5?i adóellen?rzési határozat megtagadta az adókedvezményt, azzal az indokkal, hogy a ZPT által eszközölt azon befektetésekre, amelyekre adókedvezményt kívánt szerezni, az exportra kerül? termékeket el?állító gyártóüzemeiben került sor, és az ilyen befektetések a társasági adóról szóló törvény 182. cikke (2) bekezdésének 7. pontja értelmében nem részesülhetnek adókedvezményben.

12 2010. május 21?én a ZPT keresetet indított az adóellen?rzési határozattal szemben az Administrativen sad – grad Burgas (burgaszi közigazgatási bíróság, Bulgária) el?tt. 2011. január 12?i ítéletével ez a bíróság megsemmisítette az adóellen?rzési határozatot, mivel úgy ítélte meg, hogy az adókedvezmény elutasítása indokolatlan volt, tekintve hogy az önálló galvanizáló tevékenységhez, amelyhez a ZPT a feltételként szabott befektetést meg kívánta valósítani, nem kapcsolódott export, és a négyéves id?szak, amely alatt a társaság az adókedvezménynek megfelel? összeget befektethette volna, még nem telt le.

13 A Varhoven administrativen sad (legfels?bb közigazgatási bíróság) a benyújtott fellebbezés alapján a 2011. december 27?i joger?s ítéletével hatályon kívül helyezte ezt az ítéletet, és elutasította a felperesnek a 2010. március 5?i adóellen?rzési határozattal szemben el?terjesztett keresetét. Ez a bíróság, miután megállapította, hogy a beruházások a t?zihorganyzó gyártóüzemben történtek, amelynek termékei exportra kerültek, úgy ítélte meg, hogy nem teljesült a társasági adóról szóló törvény 182. cikke (2) bekezdésének 7. pontjában foglalt azon követelmény, hogy e beszerzésre kerül? vagyontárgyak nem állhatnak kapcsolatban harmadik államokba vagy tagállamokba irányuló exporttal, és így az adókedvezményt olyan állami támogatásként kell értékelni, amely torzíthatja a versenyt a bels? piacon.

14 A ZPT a Sofiyski gradski sadtól (szófiaiai városi bíróság, Bulgária) a Bolgár Köztársaság Nemzetgy?lése, a Varhoven administrativen sad (legfels?bb közigazgatási bíróság) és a nemzeti adóhatóság felel?sségének megállapítását kéri, amennyiben állítólagosan megsértették az uniós jogot. A felperes azt állítja, hogy az adókedvezménynek megfelel? összeg? kártérítésre és annak kamataira jogosult.

15 A Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság) felveti a nemzeti jogalkotó által a társasági adóról szóló törvény 182. cikke (2) bekezdésének 7. pontjában meghatározott korlátozásnak az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontjával való összeegyeztethetőségének kérdését.

16 Ilyen körülmények között a Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és elzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Közvetlenül hatályosak és közvetlenül alkalmazandók-e az 1998/2006 rendelethez hasonló uniós jogi végrehajtási rendelkezések, és amennyiben igen, sérti-e ezeket az elveket a nemzeti jogalkotó olyan rendelkezése, amely szűkíti vagy korlátozza az uniós rendelkezés hatályát?

2) Összeegyeztethető-e a belső piaci versennyel az adókedvezmény formájában nyújtott állami támogatás, ha a támogatást részben harmadik országokba vagy tagállamokba exportált termékek gyártásához használt vagyontárgyakra fordítják?

3) Olyan tevékenység-e az exportra szánt termékek állami támogatásból származó eszközökkel megszerzett vagyontárgyak használatával történő gyártása, amely az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerint közvetlenül kapcsolódik az exportált mennyiségekhez? Amennyiben nem, a tagállamok rendelkezésére áll-e a lehetőség, hogy a nemzeti jogban további korlátozásokat írjanak elő az adókedvezmény igénybevételével beszerzett vagyontárgyakkal gyártott termékek exportrével szemben? Amennyiben igen, milyen kapcsolatban áll ez a rendelkezés az EUMSZ 35. cikkel, amely tiltja a tagállamok között a kivitelre vonatkozó minden mennyiségi korlátozást és azzal azonos hatású intézkedést, és megvalósul-e hátrányos megkülönböztetés és az áruk szabad mozgásának megsértése?

4) Lehetőség van-e az 1998/2006 rendelet 1. cikke alapján arra, hogy a nemzeti jogban a befektetés megvalósítására megállapított négyéves határidő lejártát megelőzően valamely jogi személyt?l pusztán arra hivatkozással megtagadják az uniós jogból fakadó *de minimis* pénzügyi támogatási igényjogosultság elismerését, hogy az érintett személy ebben az időszakban vállalkozása más olyan, önálló és külön struktúráiba is befektetett, amelyek exporttevékenységet végeznek?”

Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

17 A Varhoven administrativen sad (legfelsőbb közigazgatási bíróság) vitatja az elzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát.

18 Elsősorban, ez a bíróság a kérelmet nem tartja sem relevánsnak, sem pedig szükségesnek, mivel a kérdést elterjesztő bíróságnak csupán az uniós jog nyilvánvaló megsértésével, illetve az ezen állítólagos jogsértés és az elszenvedett kár közötti okozati összefüggés fennállásával kapcsolatban kell állást foglalnia.

19 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan elterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróság által elterjesztett kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma

hipotetikus jelleg?, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2016. szeptember 22-¹i Breitsamer und Ulrich ítélet, C-113/15, EU:C:2016:718, 33. pont).

20 A jelen esetben meg kell állapítani, hogy az alapjogvitában a ZPT a bolgár állam felelősségének megállapítását kéri a Varhoven administrativen sad (legfelsőbb közigazgatási bíróság) határozata és az uniós jog állítólagos, a Bolgár Köztársaság Nemzetgyűlésének és a nemzeti adóhatóságnak betudható megsértése miatt. Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság ezekkel a kérdésekkel pontosan annak meghatározását kéri, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti rendelkezések megsértették-e az állami támogatásokra vagy az áruk szabad mozgására vonatkozó uniós jogszabályokat. E körülmények között a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem tekinthető nyilvánvalóan irrelevánsnak.

21 Másodsorban, a Varhoven administrativen sad (legfelsőbb közigazgatási bíróság) azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmével a kérdést előterjesztő bíróság egy jogerőre emelkedett nemzeti határozat felülvizsgálatát igyekszik elérni, amely – még az uniós jog megsértésének kiküszöbölése érdekében – sem lehetséges. Éppen ezért ez a kérelem nem előzetes döntéshozatalra irányul.

22 Meg kell jegyezni egyrészt, hogy ez az érvelés az előzetes döntéshozatal iránti kérelem érdemére vonatkozik, nem pedig annak elfogadhatóságára. Másrészt, az állam felelősségre vonását célzó eljárás tárgya és az abban részt vevő felek nem feltétlenül azonosak a jogerőre emelkedett bírósági határozat alapjául szolgáló eljárásban szereplőkkel. Ebből következik, hogy a jogerő elve nem zárja ki a végső fokon ítélkező bíróság határozataiért fennálló állami felelősség elvének elismerését (2003. szeptember 30-²i Köbler ítélet, C-224/01, EU:C:2003:513, 39. és 40. pont).

23 Harmadsorban, az előzetes döntéshozatalra utalás sérti a bolgár bíróságok eljárási autonómiáját és a bíróságok közötti hatáskörmegosztásra vonatkozóan a bolgár alkotmányban meghatározott szabályokat, mivel a polgári bíróságok – köztük a kérdést előterjesztő bíróság – nem rendelkeznek hatáskörrel a közigazgatási bíróságok által hozott határozatok szabálytalanságának megállapítására.

24 Mindazonáltal az eljárási autonómia elvéből az következik, hogy uniós szabályozás hiányában az egyes tagállamok jogrendjének feladata, hogy az uniós jognak a végső fokon ítélkező nemzeti bíróság valamely határozatából fakadó megsértésének orvoslására irányuló jogviták elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságot kijelölje (2003. szeptember 30-³i Köbler ítélet, C-224/01, EU:C:2003:513, 59. pont). Ennek keretében a Bíróságnak nem az a feladata, hogy állást foglaljon azzal kapcsolatban, hogy melyik bíróság rendelkezik hatáskörrel az olyan felelősség megállapítása iránti kereset elbírálására, mint amellyel a kérdést előterjesztő bírósághoz fordultak (2017. november 23-⁴i CHEZ Electro Bulgaria és Frontex International ítélet, C-427/16 és C-428/16, EU:C:2017:890, 30. pont).

25 Negyedsorban, a Varhoven administrativen sad (legfelsőbb közigazgatási bíróság) a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikke alapján több kifogást emel az előzetes döntéshozatal iránti kérelem – ténybeli és jogi – pontatlanságával, az alapjogvitával való összefüggés hiányával és az indoklás hiányával kapcsolatban.

26 Először is az előzetes döntéshozatal iránti kérelem – az eljárási szabályzat 94. cikkét sértő módon – nem tartalmazza a kérdések alapját képező tények ismertetését, és a negyedik kérdésben el is ferdíti az alapügy tényállását. Meg kell jegyezni, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat igen részletesen ismerteti az alapügy tényállását. Ami a tények állítólagos

elferdítését illeti, ennek háttérében valójában a ZPT üzemének jogi minősítésével kapcsolatos vita áll, amelynek eldöntése kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörében áll, és amely nem befolyásolja a Bíróság elé terjesztett kérdések megválaszolását.

27 Másodszor, bár az első kérdés szövege maga nem hivatkozik konkrétan a szóban forgó nemzeti rendelkezésekre, sem pedig az 1998/2006 rendelettel való összefüggésük problematikájára, az előzetes döntéshozatalra utaló határozat azonban tartalmazza az ebből a szempontból szükséges magyarázatokat.

28 Harmadszor kétségtelen, hogy az exportált termékekhez nyújtott állami támogatásnak a belső piacon fennálló versennyel való összeegyeztethetőségére vonatkozó második kérdés megfogalmazása pontatlan. Ahhoz azonban, hogy hasznos választ lehessen adni, a Bíróságnak adott esetben át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket (lásd különösen: 2015. december 17-i Szemerey ítélet, C-330/14, EU:C:2015:826, 30. pont).

29 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság a második kérdésével arra keresi a választ, hogy az áruk szabad mozgásának elvével milyen mértékig ellentétes az exportált termékekhez nyújtott valamely – akár *de minimis* – támogatás. Mivel az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a másodlagos jogot mindenféleképpen az uniós elsődleges jognak megfelelően kell értelmezni, az áruk szabad mozgásának elve befolyásolhatja a többi kérdés tárgyát képező 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának értelmezését.

30 Negyedszer, a Varhoven administrativen sad (legfelsőbb közigazgatási bíróság) helyesen jegyzi meg, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem fejt ki kifejezetten azon okokat, amelyek alapján a harmadik kérdésének harmadik részében az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának az EUMSZ 35. cikkre tekintettel vizsgálendő érvényességét felveti. Ezek az okok azonban levezethetők az előzetes döntéshozatalra előterjesztett többi kérdésből. A nemzeti bíróság számára ugyanis bizonyosan hasznos, ha tudja, hogy a másodlagos jogi rendelkezés, amelynek értelmezését a Bíróságtól a szóban forgó nemzeti rendelkezések jogszerűségének értékelése érdekében kéri, az EUMSZ 35. cikkre tekintettel nem érvénytelen.

31 Ötödsorban, a Varhoven administrativen sad (legfelsőbb közigazgatási bíróság) úgy véli, hogy nem lehet alperes az uniós jog állítólagos – általa elkövetett – megsértésével okozott kár megtérítése iránti eljárásban, máskülönben ez sértené a hatalmi ágak szétválasztásának elvét, a bíróságok függetlenségének és pártatlanságának követelményét, illetve a bíróságok bolgár alkotmányban meghatározott hatáskörének és hierarchiájának tiszteletben tartását.

32 Emlékeztetni kell arra, hogy az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke második bekezdése és az eljárási szabályzat 96. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében az előzetes döntéshozatali eljárásban az alapeljárásban részt vevő felek terjeszthetnek észrevételeket a Bíróság elé. Márpedig, az alapeljárásban részt vevő felek minősége, amely alapján a Varhoven administrativen sadot (legfelsőbb közigazgatási bíróság) felkérték arra, hogy a jelen eljárásban nyújtsa be az észrevételeit, kizárólag a nemzeti bíróságnak a nemzeti jogszabályokra tekintettel végzett mérlegelésétől függ. Mindenesetre az alapeljárásban részt vevő felek az előzetes döntéshozatali eljárásban nem kötelesek észrevételeket terjeszteni a Bíróság elé.

33 E körülményekre tekintettel az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az ügy érdeméről

A harmadik kérdés harmadik részéről

34 A kérdést előterjesztő bíróság a harmadik kérdésének harmadik részével lényegében arra

vár választ, hogy az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja az EUMSZ 35. cikkre tekintettel érvénytelen?e.

35 Az EUMSZ 107. cikk értelmében „a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének elnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet”. Az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy „[a] Bizottságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni kell minden támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándékról”.

36 Mindazonáltal az EUMSZ 109. cikknek megfelelően az Európai Unió Tanácsa megfelelő rendeleteket alkothat, és meghatározhatja különösen az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének alkalmazási feltételeit, valamint az ez utóbbi rendelkezés szerinti eljárás alól mentesülő támogatások fajtáit (lásd ebben az értelemben: 2016. július 21-ii Dilly’s Wellnesshotel ítélet, C-493/14, EU:C:2016:577, 33. pont). Így a 994/98 rendelet felhatalmazta a Bizottságot, hogy rendeletben állapítsa meg azt a küszöbértéket, amely alatt a támogatási intézkedések nem tartoznak az EUMSZ 108. cikkben előírt bejelentési eljárás alá.

37 Az 1998/2006 rendelettel a Bizottság – bármely hároméves időszak során – 200 000 euróban határozta meg azt a határt, amely alatt a támogatások úgy tekintendők, mint amelyek nem befolyásolják jelentősen a tagállamok közötti kereskedelmet, és éppen ezért azokat nem kell neki bejelenteni. Ez a rendelet azonban ebből a rendszerből kizár bizonyos támogatási fajtákat, többek között, a rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében, a „harmadik országokba vagy tagállamokba irányuló exporttal kapcsolatos tevékenységek támogatását], nevezetesen az exportált mennyiségekhez közvetlenül kapcsolódó támogatás[t]; értékesítési hálózat kialakításával és megködtetésével vagy exporttevékenységgel összefüggésben felmerülő egyéb folyó kiadásokkal kapcsolatos támogatás[t]”.

38 Az EUMSZ 35. cikk szerint a tagállamok között tilos a kivitelre vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés.

39 Az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának az utóbb említett rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségének értékelése három előzetes észrevételt kíván.

40 Először is, a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozás és az azzal azonos hatású intézkedések tilalma egyaránt vonatkozik az uniós hatóságokra és a tagállamokra, éppen ezért valamely másodlagos jogi norma ezen az alapon megkérdőjelezhető, akár az érvényesség értékelése iránt előterjesztett előzetes döntéshozatali kérdés útján (lásd ebben az értelemben: 1984. május 17-ii Denkvit Nederland ítélet, 15/83, EU:C:1984:183, 15. pont).

41 Másodszor, míg az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja a harmadik államokba vagy a tagállamokba irányuló exportra vonatkozik, addig az EUMSZ 35. cikk csak az áruk tagállamok közötti szabad mozgására alkalmazandó. Következésképpen e rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja, amennyiben a harmadik államokba irányuló exportra vonatkozik, nem ellentétes az EUMSZ 35. cikkel.

42 Harmadszor, az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja önmagában nem valósít meg kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozást. Értékelni kell azonban, hogy ez a rendelkezés a „kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozás[sal] azonos hatású intézkedés[nek]” minősülhet?e.

43 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy azok, a nemzeti területen működő valamennyi

gazdasági szereplő tekintetében alkalmazandó nemzeti intézkedések, amelyek előnyt biztosítanak a termékek exportáló tagállam piacáról való kivitelének a termékek említett tagállam nemzeti piacán való forgalmazásának a rovására, az EUMSZ 35. cikkben kimondott tilalom hatálya alá tartoznak (2016. június 21-í New Valmar ítélet, C-15/15, EU:C:2016:464, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

44 Ebből a meghatározásból kitűnik, hogy a „kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozás[sal] azonos hatású intézkedés[nek]” minősítés kereskedelmet korlátozó hatásokat feltételez (2016. június 21-í New Valmar ítélet, C-15/15, EU:C:2016:464, 42. pont). Ezek a hatások lehetnek akár csekélyek (2008. április 1-jei Gouvernement de la Communauté française et gouvernement wallon ítélet, C-212/06, EU:C:2008:178, 52. pont), feltéve hogy nem túl esetlegesek vagy túl közvetettek (2016. június 21-í New Valmar ítélet, C-15/15, EU:C:2016:464, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 Márpedig a tagállamokba irányuló exporthoz fűződő támogatásoknak az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerinti, arra az esetre is kiterjedő tilalma, ha ezek el sem érik a *de minimis* küszöböt, önmagában nincs hatással a kereskedelemre, hiszen csupán azt a kötelezettséget rója a tagállamokra, hogy bizonyos fajta támogatásokat ne nyújtsanak. Következésképpen ez a rendelkezés nem minősül az EUMSZ 35. cikkel ellentétes, a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek.

46 Különösen a belső piac alapvető szabályaiból és az annak részét képező általános támogatási rendszerből azonban az következik, hogy az exporttámogatások kizárása az 1998/2006 rendelet hatálya alól magára az EUMSZ 107. cikk céljára tekintettel indokolt. E cikk szerint az állami támogatás ugyanis összeegyeztethetetlen a belső piaccal, „mivel [...] érinti a tagállamok közötti kereskedelmet”. Márpedig az exporttámogatások – még ha csekély összegűek is – természetüknél fogva azon támogatásokhoz tartoznak, amelyek érinthetik a tagállamok közötti kereskedelmet, mind közvetlenül, az exportált termékeknek versenyelőnyt biztosítva, mind pedig közvetve, a tagállamokat ezen versenyelőny ellensúlyozására szolgáló, szimmetrikus ellenintézkedések megtételére ösztönözve. Amint azzal a Bizottság a tárgyaláson érvelt, az ilyen támogatások lehetővé tétele különösen hátrányos lenne a belső piac működésére.

47 Ebből következik, hogy az EUMSZ 35. cikk nem indokolhat egy, az EUMSZ 107. cikkel ellentétes intézkedést. Azon okok ugyanis, amelyek alapján a Bíróság már megállapította, hogy az EUM-Szerződésben foglalt, állami támogatásokra vonatkozó szabályok nem irányulhatnak arra, hogy megghiúsítsák a Szerződésben foglalt, az áruk szabad mozgására vonatkozó szabályok érvényesülését, ennek ellenkezőjét is indokolják: vagyis hogy ezek a rendelkezések és szabályok ugyanazt a célt szolgálják, mégpedig a verseny rendes körülményei között az áruk tagállamok közötti szabad mozgásának biztosítását (1986. június 5-í Bizottság kontra Olaszország ítélet, 103/84, EU:C:1986:229, 19. pont; 1990. március 20-í Du Pont de Nemours Italiana ítélet, C-21/88, EU:C:1990:121, 19–21. pont).

48 Ennélfogva a harmadik kérdés harmadik részére azt a választ kell adni, hogy ennek vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőket, amelyek érintenék az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának érvényességét.

Az első és a második kérdésről, a harmadik kérdés első két részéről és a negyedik kérdésről

49 Az első és a második kérdésével, a harmadik kérdésének első két részével, illetve a negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétesek az olyan nemzeti jogi rendelkezések, mint amelyekről az alapügyben szó van, amelyek az exporttal kapcsolatos tevékenységekhez használt vagyontárgyakba való beruházást

kizárják a *de minimis* támogatásnak minősülő adókedvezmény igénybevételéből.

50 Hangsúlyozni kell elsősorban is, hogy a 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának rendelkezéseit a rendelet egészének összefüggésében kell elhelyezni, amelynek célja, hogy a korlátozott összegű állami támogatások esetében eltérést engedjen azon szabály alól, amely szerint minden támogatást be kell jelenteni a Bizottságnak a végrehajtása előtt.

51 Az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának célja az, hogy korlátozza ezen eltérési lehetőség hatályát, kizárva alóla az exporttámogatásokat. Ez a tilalom tehát úgy értékelhető, mint az állami támogatások tilalmának a Szerződésben felállított fűszabályához való visszatérés. Éppen ezért nem értelmezendő szigorúan.

52 Másodszor, emlékeztetni kell arra, hogy az 1998/2006 rendelet egyáltalán nem arra irányul, és jogszerűen egyébiránt nem is járhat azzal a hatással, hogy a tagállamokat bizonyos támogatások nyújtására, vagy a nyitva álló valamennyi eltérési lehetőség kiaknázására kötelezze.

53 Ezen kitételeket figyelembe véve kell tehát válaszolni a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdésekre.

54 A társasági adóról szóló törvény 184. és 188. cikke az adókedvezmény szempontjából az 1998/2006 rendeletben rögzített határnál alacsonyabb összeget határoz meg azon vállalkozások esetében, amelyek kizárólag olyan településeken végeznek gyártási tevékenységet, ahol a munkanélküliségi mutató jelentősen magasabb a nemzeti átlagnál, feltéve hogy az adókedvezmény összegét a visszatérítésre kerülő adóval érintett év kezdetétől számított négy éven belül ott befektetik. E törvény 182. cikke (2) bekezdésének 7. pontja értelmében az adókedvezmény nem vonatkozik „az olyan vagyontárgyak beszerzésére, amelyeket [...] exporttal kapcsolatos tevékenységekhez használnak”. A Bolgár Köztársaság ezáltal az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának kívánt eleget tenni, amely a *de minimis* szabály alkalmazása alól kizárja az exportnak előnyt biztosító támogatásokat.

55 Az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja nem zár ki minden olyan támogatást, amely hatással lehetne az exportra, hanem csak azokat, amelyek közvetlen célja – magából a formájukból adódóan – az, hogy támogassa a valamely tagállamban való értékesítést. Ilyennek csak „az exportált mennyiségekhez közvetlenül kapcsolódó”, az értékesítési hálózat kialakításával és működtetésével vagy exporttevékenységgel összefüggésben felmerülő egyéb folyó kiadásokkal kapcsolatos támogatások minősülnek.

56 Ebből következően egy beruházási támogatás, feltéve hogy alapjaiban és összegét tekintve – valamilyen formában – nem az exportált termékek mennyiségétől függ, nem minősül az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében vett „exporttal kapcsolatos tevékenységek támogatásának”, és így nem tartozik e rendelkezés hatálya alá, még akkor sem, ha az ily módon támogatott beruházások az exportra szánt termékek gyártását teszik lehetővé.

57 Ellenkező esetben, vagyis ha a beruházási támogatás az exportált termékek mennyiségétől függ, és így az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának hatálya alá tartozik, nem alkalmazható a *de minimis* szabály. Ezen értelmezés szerint az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának rendelkezéseivel nem ellentétesek az olyan nemzeti jogi rendelkezések, mint a társasági adóról szóló törvény 182. cikke (2) bekezdésének 7. pontja, amennyiben ezeket a nemzeti bíróság – a szövegükben rejlő lehetőségekhez mérten – akként értelmezi, hogy ugyanezt a kizárást tartalmazzák.

58 Ennélfogva az első és a második kérdésre, a harmadik kérdés első két részére, illetve a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének

d) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétesek az olyan nemzeti jogi rendelkezések, mint amelyekről az alapügyben szó van, amelyek az exporttal kapcsolatos tevékenységekhez használt vagyontárgyakba való beruházást kizárják a *de minimis* támogatásnak minősülő adókedvezmény igénybevételéből.

A költségekről

59 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A harmadik kérdés harmadik részének vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőket, amelyek érintenék az [EUMSZ 107. cikknek és az EUMSZ 108. cikknek] a *de minimis* támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2006. december 15-ii 1998/2006/EK bizottsági rendelet 1. cikke (1) bekezdése d) pontjának érvényességét.**
- 2) **Az 1998/2006 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétesek az olyan nemzeti jogi rendelkezések, mint amelyekről az alapügyben szó van, amelyek az exporttal kapcsolatos tevékenységekhez használt vagyontárgyakba való beruházást kizárják a *de minimis* támogatásnak minősülő adókedvezmény igénybevételéből.**

Aláírások

* Az eljárás nyelve: bolgár.